

XAVER

časopis banskobystrických bohoslovcov
ročník XXII.

1/2013

Benedikt XVI.

Rozumná viera

Nový špirituál

Križová cesta

XAVER

Časopis bohoslovcov
Kňazského seminára
sv. Františka Xaverského
v Banskej Bystrici – Badíne

vychádza ako občasník
rozširuje sa svojpomocne
ročník: XXII.
číslo: 1/2013

šéfredaktor
Jozef Benčat

jazyková korektúra
Mgr. Dušan Rončák

teologický poradca
ThLic. Ján Viglaš

technické a grafické spracovanie
Marián Husár, Jozef Benčat

predná obálka:

výrez z obrazu - Kristus pred veľradou
autor: akad. mal. Ladislav Záborský

adresa redakcie

Kňazský seminár sv. Františka Xaverského
Banská 28
976 32 Badín, Slovakia

tel: (+421) (0) 484182602

e-mail: redakcia@xaver.sk

web: www.xaver.sk

bankové spojenie časopisu

4015367858/7500

cirkevné schválenie

Biskupský úrad B. Bystrica, č. 1377/98

tlač: LÚČ Bratislava

ISSN 1335-2628

Neoznačené foto v časopise je
zo seminárneho archívu a internetu.

Z O B S A H U

Pápež ponorený do tajomstva Boha.....6

*Menovanie za špirituála som prijal ako
nový kríž.....10*

Rozumná viera.....14

Literárne dedičstvo veľkomoravskej misie...20

Cirkev očami Koncilu.....22

Morálka v Katechizme: Život v Kristovi.....24

Križová cesta slabosti.....26

Trvácnosť lásky.....30

šéfredaktor
Jozef Benčat

redaktor
Dušan Rončák

zástupca
šéfredaktora
Juraj Kiss

redaktor
František Veverka

distribúcia
Marek Melich

redaktor
Marián Juhaniak

redaktor
Marián Husár

redaktor
Martin Mihál

redaktor
Dominik Sňahníčan

redaktor
Dominik Kučera

Vôľa trpieť... a vidieť viac

Kedykoľvek sa mi niečo nepodarí, trápim sa pre to. Niekedy tým trápením seba trápim aj iných naokolo. A keď sa snažím trápiť ešte aj za iných, aby sa oni trápili menej, nakoniec zistím, že moje trápenie im síce môže byť sympatické, ale ich celkom neoslobodí. Moje osobné trápenie je určené skôr na to, aby som rozumel trápeniu druhých, a urobil všetko pre to, aby som to svoje znášal s väčšou odvahou.

Ktovie, či na niečo podobné nemyslel aj pápež Benedikt XVI., keď sa rozhodoval o zosadnutí z Petrovho stolca dva dni pred začiatkom Pôstneho obdobia. To, čo je pri tomto rozhodnutí dôležité, je podľa mňa viac to, že ho urobil s ohľadom na dobu, ktorú Cirkev prežíva, ako to, že ho urobil s ohľadom na svoju osobu.

O Ježišovom trápení, o ktorom spoločne rozjímame počas Pôstu, uvažuje náš pápež v druhom diele knihy Ježiš Nazaretský. Je si vedomý, že Ježiša skutočne trápilo všetko zlo a hriech celého ľudstva, ktoré pri modlitbe v Getsemanskej záhrade stále viac pociťoval na sebe. Ježiš podľa neho prežíval na sebe drámu odporu ľudskej prirodzenosti, ktorá sa snaží byť slobodná, ale pre hriech nedokáže pôsobiť v súlade s Božou vôľou. A uprostred tohto uvažovania píše: „Ježiš privádza prirodzenú vôľu človeka od opozície späť k spolupôsobeniu, a tak vracia človeku jeho veľkosť.“

Preto sa musím aj sám seba pýtať, podobne ako každý človek, pápeža nevnímajúc: Čo vlastne chcem? Mám vždy na výber a môžem sa slobodne rozhodnúť. Ale ak chcem skutočne byť Človekom a priblížiť sa svojim bytím k Bohu a získať svoju pôvodnú, očistenú prirodzenosť, tak vidím iba jednu možnosť, ústami apoštola Pavla: „...iba Ježiša Krista, a to ukrižovaného!“ (1 Kor 2, 2)

Prajem teda všetkým, aby získali nový pohľad na zmysel Kristovej smrti tak, ako ho získal aj stotník pri pohľade na ukrižovaného Krista, keď povedal: „Tento človek bol naozaj Boží Syn“ (Mk 15, 39).

SSDr. Pavel VILHAN, PhD.
vyučujúci biblikum

Habemus papam!

„Dym je biely! Biely!“ kričali niektorí z nás v stredajší večer 13. marca krátko po 19. hodine. Asi o 70 minút sme sa dozvedeli jeho meno a o krátku chvíľu sme ho aj uvideli! Kardinál Jorge Mario Bergoglio ako nový pápež s menom František. Do tohto čísla Xaveru sme toho síce nestihli napísať viac, vydanie sme však vytiahli až temer spomedzi tlačiarenských valcov, aby sme vám aj my aspoň prostredníctvom týchto pár riadkov oznámili veľkú radosť: Máme pápeža! Hoci

v čase, keď toto čítate, nie je táto správa pre vás až taká nová, nemôžeme vám nepovedať, že u nás v seminári sme prepukli v obrovský jasot a chválu nášmu Pánovi. (du)

**Bože, vdaka Ti za nášho pápeža Františka!
Žehnaj ho a prevádzaj na našej spoločnej púti k tebe!**

Správy z dvoch začiatkových mesiacov roka 2013... V nie celkom „správovej“ podobe ako pre vás...

Už po tretíkrát, no v novom šate

...sme mali možnosť otvoriť ďalší ročník populárneho a medzi laickou verejnosťou veľmi obľúbeného cyklu prednášok s názvom *Slovom žalmu k jubileu*. Stalo sa tak 14. januára večer pri svätej omši, po ktorej pokračovali prednášky v aule seminára. Na rozdiel od minulého ročníka, keď biblickej prednáške predchádzala jedna host'ovská o významnej osobnosti cirkevného života, sa tohto roku organizačná skupina Anavím rozhodla prekvapiť nás prednáškami na zaujímavé témy k Roku viery. Máme sa teda na čo tešiť!

O najväčšie novoročné prekvapenie

...sa postaral náš nový diecézny biskup Marián Chovanec, keď sme sa dozvedeli, že od 2. až do 8. februára si môžeme užívať zaslúžený odpočinok počas semestrálnych prázdnin. Azda netreba hovoriť, že takáto ponuka ešte viac zvýšila nadšenie a motiváciu všetkých bohoslovcov, ktorí už beztak prahli po tom, aby mohli zúročiť vedomosti, nadobudnuté v skúškovom období. So súhlasom nášho biskupa sme sa tak za veľkej radosti vrátili k dávno zabudnutým zvykom, ktoré si už ani tí najstarší spomedzi nás nepamätajú.

Evanjelizácia humorom? Prečo nie?

Rovnakú odpoveď si dala aj skupina nadšencov, ktorí reprezentovali náš seminár na stretnutí mládeže *On je živý* v Nitre. Túto akciu opäť obohatili svojím dramatickým vystúpením plným hudby, obdivuhodných hereckých výkonov, hlbokej filozofie, ale predovšetkým humoru, ktorým poukázali na veľkú úlohu seminárnej formácie v živote kňaza. To, že zožali očakávaný úspech, hádam ani netreba zdôrazňovať. Očakávaná záverečná časť trilógie o kňazskej ceste Imricha Pučiaka k povolaniu je momentálne v stave *pre-production* a jej premiéru budete môcť vidieť na *On je živý* 2014.

Fašiangový večierok

V utorok 12. februára v predvečer Popolcovej stredy, skôr, ako sme vykročili do obdobia pôstu, askézy a fyzického i duševného odriekania, sme ešte oslávili všetko veselé, smiech a trochu prirodzeného ľudského šialenstva. Pod taktovkou 3. ročníka sme sa obzreli za najtypnejšími situáciami či osobami v uplynulom roku a ešte raz si v priateľskom duchu

vystrelili z našich profesorov a predstavených. Na svoje si prišli nielen milovníci zábavy a dobrého jedla, ale i obdivovatelia historicko-kritickej metódy, dramatických filmov, súťaží či dokonca „vesmírnych ľudí“.

„Budeme sa zdieľať“

...znela jednoduchá veta otca rektora a prefekta v šoku toho okamihu, ktorý nás vtedy zasiahol ako blesk z jasného neba. Už je tomu raz tak. To, čo je bežnou realitou v každej mládežníckej skupine, saleziánskom stredisku či na mnohých farách, sa dostalo aj do nášho seminára. A tak v duchu upevnenia spoločenstva a vízie kňazského bratstva, ktoré sa v budúcnosti chystáme tvoriť, vyrazili sme v pondelok 25. februára večer v malých skupinách do rôznych častí nášho seminára, aby sme sa tu spolu so svojimi predstavenými postavili najväčšiemu nepriateľovi svojej uzavretosti a vzájomne sa zdieľali. V štyroch skupinách sme debatovali predovšetkým na tému viery a obohatili sa o skúsenosti, zážitky, dojmy a podnety. To, či šlo o činnosť, ktorá prináša ovocie, ukáže až čas, no v malom kroku, ktorý sme začali, sme odhodlaní pokračovať a vo vzájomnom dialógu sa spoločne obohacovať.

„To už nikto nezastaví...“

...je veta z jedného filmu a tieto isté slová sa vynárajú pri pohľade na našu scholu cantorum. Už veľa ľudí sa naplakalo, ako to bolo kedysi dobré a všetko bolo lepšie a krajšie. Takéto úvahy má, priznajme si to, občas každý z nás. Avšak to, kam „sa valí“ naša schóla, potvrdzuje opak. Pred pár rokmi do jej čela nastúpilo nové vedenie a rozozvučalo dávno zabudnuté struny, ktoré teraz v mohutných akordoch rezonujú celou diecézou. Počet členov prudko stúpol a rozhorelo sa v nich nové nadšenie a zápal. A tak za posledné obdobie naši schólisti svojimi hlasmi nechvália Pána len v našom seminári, ale pri rôznych príležitostiach navštevujú rôzne miesta diecézy. A všade so sebou prinášajú ducha sakrálnej hudby a liturgického spevu. A čuduj sa svete, ľuďom sa to páči! ☺

Správou č. 1...

...predchádzajúceho obdobia bol určite, hoci tu nespomínaný, odchod pápeža Benedikta XVI. do ústrania a samoty. Správou č. 1 nasledujúceho obdobia sa zas nepochybne stane zvolenie nového pápeža. Krátku – doloženú – správu o tejto udalosti nájdete pod úvodníkom na strane 3.

František VEVERKA, 5. ročník
foto: archív; Michal Martinka

**Milí čitatelia, v mene banskobystrických bohoslovcov Vám prajeme milostiplné veľkonočné sviatky a radosť zo zmŕtvychvstania nášho Pána!
Aby zmŕtvychvstalý Kristus, ktorý priniesol pokoj apoštolom,
upevňoval pokoj aj vo vašich rodinách, priateľstvách i všetkých vzťahoch!**

redakcia

Pápež ponorený do tajomstva Boha

Kto bol a je Benedikt XVI.? Čo priniesol Cirkvi počas takmer osemročného pontifikátu? Posledné dni prinášajú množstvo bilancíí, štatistík a hodnotení v poradí 265. pápeža. Čo bolo to najvýznamnejšie? Niektorá z jeho 24 zahraničných ciest? Umožnenie návratu anglikánov do Katolíckej cirkvi? Početné rozhovory s Pravoslávnu cirkvou či Bratstvom Pia X.? Mnohé kanonizácie a beatifikácie?

Jednoduchý a skromný robotník v Pánovej vinici. Tak nazval seba v osudný večer 19. apríla 2005, keď prvýkrát požehnal mestu a svetu. Zároveň zhromaždenému zástupu adresoval i tieto slová: „V radosť zmŕtvychvstalého Pána Ježiša Krista a plní dôvery v jeho neprestajnú pomoc kráčajme vpred.“ Upriamil našu pozornosť na Krista. To je dôležitá súčasť pontifikátu Benedikta XVI., na ktorú by som sa chcel upriamiť aj ja – aby sme objavili krásu a hĺbku života s Bohom.

Už jeho prvá encyklika s názvom *Deus caritas est* (*Boh je láska*) povedala veľa. Pápež poukázal na Boha, ktorý je láska. Toto je pravý obraz Boha kresťanov, Boha, ktorý miluje každého a pozýva k životu v láske. „Programom kresťana, programom milosrdného Samaritána, programom Ježiša je srdce, ktoré vidí. Také srdce vidí, kde je potreba lásky, a podľa toho koná“ (čl. 31). Benedikt XVI. predstavuje Krista so srdcom, ktoré vidí potrebu lásky. Keď Božia láska zasiahne človeka, on spontánne na ňu odpovedá a tiež v sebe formuje srdce, ktoré vidí a pozerá sa na svet vo svetle Božej lásky.

Pápež dôležitosť poznania Boha umocnil aj vo svojej druhej encyklike *Spe salvi* (*V nádeji sme spasení*). „Dospieť k poznaniu Boha, pravého Boha, znamená dostať nádej“ (čl. 3). Benedikt XVI. nás aj tu posúva ďalej. Poznanie Boha a opravdivé stretnutie s ním dáva človeku nádej, dáva mu odpoveď na zmysel jeho existencie. A na inom mieste pokračuje: „Život v pravom zmysle nemáme len sami v sebe a nemáme ho ani sami od seba: život je vzťah. A život vo svojej úplnosti je vzťah s tým, ktorý je prameňom života. Ak sme vo vzťahu s tým, ktorý neumiera, ktorý je sám Život a sám je Láska, vtedy sme v živote. Vtedy žijeme“ (čl. 27). Jedine v Bohu nachádzame pravý život a tento život, jeho krásu, objavíme, keď sa budeme usilovať budovať si

vzťah s našim Bohom. Nie ako s niekým neznámym, ale ako s niekým osobne blízkym.

Poznanie a vzťah s Bohom musí vyústiť do odpovede lásky, ktorá je tu pre iných, tak ako Boh pre nás. Láska ako odpoveď človeka poznávajúceho Boha je aj témou tretej encykliky *Caritas in veritate* (*Láska v pravde*). Tu upriamuje náš pohľad na lásku, ktorou by sme sa mali pozerat' jeden na druhého, spolu navzájom a na celú ľudskú rodinu, a tak na svet okolo seba a robiť ho lepším. Aby sme mohli zachovať tento svet aj pre nasledujúce generácie, je potrebné, aby sme teraz žili v pravde, zasadzovali sa za pravdu a do pravdy vtláčali lásku. „Ľudia, adresáti Božej lásky, sa stali subjektmi lásky a sú povolani stať sa nástrojmi milosti, aby šírili Božiu lásku a tkali sieť lásky“ (čl. 5).

Benedikt XVI. nielen chcel, aby sme hlbšie poznali Boha a prijali Krista do svojho života. On sám sa snažil hlbšie ponoriť do tajomstva Boha, stále meditoval nad Božími tajomstvami, čo vyústilo do trilógie *Ježiš Nazaretský*. V nej podáva svoj pohľad a reflexiu nad Ježišom z Nazareta. „Chcem predstaviť Ježišovú osobu a jeho poslanstvo tak, aby sa z toho mohlo vyvinúť osobné stretnutie, ako aj porozumenie jeho osoby, jeho slov a skutkov.“ (porov. *Ježiš Nazaretský* I., II.).

Taktiež aj roky (sv. Pavla, kňazov, viery), ktoré Benedikt XVI. vyhlásil, smerovali k prehĺbeniu našej viery a poznaniu seba i Boha, či už ako Božie deti, alebo kresťania, či kňazi. A také boli aj posledné slová, ktoré nám adresoval počas svojej poslednej generálnej audiencie: „Chcel by som pozvať všetkých, aby si obnovili pevnú nádej v Pána, a zveriť nás ako deti do jeho rúk v istote, že jeho ramená nás vždy podopierajú a pomáhajú nám kráčať dopredu každý deň i napriek námahám. Chcel by som, aby sa každý cítil milovaný tým Bohom, ktorý vydal svojho Syna za nás a prejavil nám lásku bez hraníc. Chcel by som, aby každý cítil radosť z toho, že je kresťanom. V našich srdciach, v srdci každého z vás, nech je vždy radosť istota, že Pán je po našom boku, neopustí nás, je nám na blízku a objíma nás svojou láskou.“

„Pán je po našom boku, neopustí nás...“ Toto boli záverečné slová poslednej audiencie, ako aj celého pontifikátu. Ďakujeme Benediktovi XVI., ďakujeme Božiemu mužovi, jednoduchému a skromnému služobníkovi v Pánovej vinici, ktorý odchádza do ústrania, aby sa prihováral, aby nás sprevádzal. Aby sme podporovaní jeho modlitbami mohli poznať a precítiť nášho Boha.

Osobnosti Banskobystrickej diecézy

predstavené v rámci cyklu **Slovom žalmu k jubileu II**

Počas roku 2012 odznelo v našom seminári v rámci príprav na 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu ďalších desať biblických prednášok o vybraných žalmoch, ktorým v tento druhý ročník predchádzali historické prednášky o niektorých osobnostiach, pochádzajúcich alebo pôsobiacich v našej diecéze. Prinášame krátky pohľad na životy tých, ktorí môžu byť povzbudením aj pre nás.

ŠTEFAN MOYSES

* 1797 Veselé – † 1869 Svätý Križ nad Hronom

Sedemnást' rokov pôsobil v Chorvátsku, kde slúžil ako kňaz a ako prednášajúci filozofiu a gréčtinu. V roku 1851 bol vymenovaný za banskobystrického biskupa. Počas svojej biskupskej služby sa zaslúžil najmä o rozvoj školstva, renováciu biskupského gymnázia, ako aj o založenie Spolku sv. Vojtecha. Významný podiel mal na obnovení úcty slovanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda, ktorým zasvätil prvý kostol na Slovensku v Selciach. Biskup Moyses bol prvým predsedom Matice slovenskej a v našich národných dejinách bol osobnosťou

rešpektovanou bez ohľadu na vzdelanie, pôvod či konfesiu. Nikdy nepohrdal životom v chudobe, v ktorej aj sám zomrel práve na sviatok sv. Cyrila a Metoda 5. júla 1869.

MARTIN ČULEN

* 1823 Brodské – † 1894 Čaka

Pochádzal z rodiny roľníka. Teológiu študoval vo Viedni, kde založil slovanskú knižnicu. Pôsobil ako profesor na gymnáziu v Banskej Bystrici, ktoré neskôr aj sám viedol. Martin Čulen bol spoluzakladateľom Matice slovenskej, Knihtlačiarkeho spolku v Martine, Živeny, Spolku sv. Vojtecha a Domu Matice slovenskej. Bol členom mnohých národných výborov a spolkov. Ako „pansláv“ bol z gymnázia v Banskej Bystrici preložený a neskôr sa dostal do Kláštora pod Znievom, kde založil Katolícke patronátne reálne nižšie gymnázium. Po jeho násilnom zatvorení v roku 1874 pôsobil až do svojej smrti ako farár v Čake.

JOZEF MURGAŠ

* 1864 Tajov – † 1929 Wilkes Barre (USA)

Už ako dieťa vynikal bystrosťou umu a zručnosťou rúk so sklonom k maliarstvu. Popri teologických štúdiách sa venoval aj štúdiu elektrotechniky a potajomky tiež kreslil. Po kňazskej vysviacke študoval určitý čas maliarstvo v Budapešti a v Mníchove. V diecéze pôsobil ako kaplán na viacerých miestach, až kým roku 1896 neemigroval do Ameriky. V baníckom mestečku Wilkes Barre sa staral o našich vysťahovalcov. Bol spoluzakladateľom komunity sestier sv. Cyrila a Metoda. Ako predseda Slovenskej národnej rady

v Amerike organizoval zbierku na podporu vzniku Československej republiky. Usilovne pracoval a experimentoval v oblasti elektrotechniky, rádiotelegrafie a fyziky. Priamou účasťou stál pri zrode používania rádia a bezdrôtového prenosu dát.

KAROL ANTON MEDVECKÝ

* 1875 Dolná Lehota – † 1937 Bojnice

Vo svojich študentských rokoch sa aktivizoval v národnom hnutí a počas kňazskej pastorácie rozvíjal národnú a ľudovú činnosť, za čo bol cirkevnou vrchnosťou perzekvovaný a sústavne prekladaný na najchudobnejšie farárske miesta. Zaujímal sa o etnografiu a históriu. Napísal množstvo slovenských ľudových balád, literárne práce a historické publikácie, napríklad ako prvý napísal monografiu o mestečku Detva. Jeho posledným pôsobiskom sa stala zanedbaná fara v Bojniciach, kde sa vo veľkej miere pričínal aj o povznesenie samotného mesta. Miestni obyvatelia ho roku 1933 zvolili dokonca za richtára a dodnes patrí v histórii mesta k najväznejším predstaviteľom.

JOZEF BÚDA

* 1898 Nemecká – † 1994 Báč

Ako mladý kňaz pôsobil na viacerých miestach. V roku 1933 bol na Karlovej univerzite v Prahe promován za doktora teológie a neskôr sa stal aj profesorom Starého zákona. V Banskej Bystrici zároveň pôsobil ako rektor kňazského seminára. Jeho plodné vedecko-pedagogické pôsobenie prerušil násilný zásah komunistického režimu a štyri roky strávil vo väzení. Následne sedem rokov pôsobil v civilnom zamestnaní. V roku 1973 sa stal čestným kanonikom banksobystrickej kapituly a posledných 26 rokov života prežil medzi

rehoľnými sestrami v Báci ako ich duchovný správca. V 30. rokoch 20. storočia bol biskupom Blahom navrhovaný za jedného z jeho možných nástupcov.

Pokračovanie nabadúce...

Na seminárnej stránke www.xaver.sk si môžete vypočuť zvukové nahrávky jednotlivých prednášok historických osobností našej diecézy, ako aj biblické prednášky s analýzami žalmov, ktoré odznali v rámci cyklu Slovom žalmu k jubileu od jeho začiatku v roku 2011 až po tie najnovšie.

Marián JUHANIAK, 3. ročník

Vymenovanie za špirituála som prijal ako nový kríž

*Od januára k nám prišiel nový špirituál otec **Peter Jandura** (1980). Spolu s tým „starým“, ktorý je najdlhšie pôsobiacim predstaveným v seminári, nám pri svojom poslaní bude pomáhať v našom duchovnom napredovaní.*

Z akej rodiny pochádzate? Máte aj nejakých súrodencov?

Mám piatich súrodencov. Ďakujem Pánu Bohu za mojich rodičov i za príbeh viery, ktorý som mohol vidieť a vnímať v životných okolnostiach našej rodiny. S úsmevom hovorievam, že som „doma“ v troch diecézach. Moje rodisko je v Spišskej diecéze, trvalé bydlisko mám zatiaľ v Martine, čo je momentálne Žilinská diecéza, a ako kňaz patríam do Banskobystrickej diecézy.

Kde ste pôsobili predtým, než ste sa stali špirituálom v seminári?

Mojím posledným miestom bola farnosť Nevoľné, kde som pôsobil štyri a pol roka. Je to farnosť, kde sa narodil a aj je pochovaný banskobystrický biskup Rudolf Baláž. Je tam veľa dobrých ľudí, medzi ktorými som sa dobre cítil a ktorých mám rád. Preto ich aj teraz srdečne pozdravujem – tak z Nevoľného, ako aj z filiálky Ihráč.

Ako ste prijali menovanie za špirituála?

S veľkým prekvapením. Nečakal som to. Necítim sa súci na túto úlohu. Predtým, ako som dostal prosbu o prijatie služby špirituála v seminári, uvažoval som nad tým, že práve tento rok by som sa mal dožiť 33 rokov. To sú Kristove roky. Roky, keď Ježiš šiel na Kalváriu a na kríž. Pýtal som sa sám seba, čo ma čaká. Zdalo sa mi, že niečo príde. Niečo nečakané alebo ťažké. A vyzerá to tak, že aj prišlo... 😊 Vymenovanie za špirituála som prijal ako nový kríž v mojom živote, možnú Pánovu výzvu postúpiť ďalej na ceste za ním. Žiadny kríž nenesieme sami. Je tu Ježiš, ktorý ho nesie spolu s nami.

Myslím si, že špirituál, keďže je zodpovedný za duchovnú formáciu budúcich kňazov, by mal byť čo najviac účastný najmä na spoločnom duchovnom programe.

S tým nemám žiadny problém, ťažkosť mi však po rokoch pastoračného života robí zvyknúť si na presné časové určenie tohto programu.

Popri službe špirituála študujete v Poľsku kánonické právo. Čo vás viedlo k tomuto štúdiu? Aký ste mali vzťah k tomuto predmetu počas štúdia v seminári?

Už druhý rok zatiaľ pokračujem v doktorandskom (licenciátskom) štúdiu kánonického práva, čiže vnútorného práva v Cirkvi. Prednášky mávame v poľskom Krakove. K tomuto štúdiu ma viedla potreba Cirkvi v našej diecéze. V seminári som sa týmto predmetom nejako zvlášť nezaoberal, popri špirituálnej teológii a niektorých prvkoch pastoračnej teológie ma zaujímali aj cirkevné dejiny a história. A od histórie už k právu nie je veľmi ďaleko.

Čo je podľa Vás dôležité pre duchovný život bohoslovca?

Podľa mňa je to ochota stále rásť. V duchovnom živote neexistuje niečo ako hotový človek, bohoslovec, kňaz – „Ja už som dokonalý, a preto už nemusím nič viac robiť. A Ty, Ježišu, mi to len odklepní a pochváľ ma, aký som dobrý.“ S tým súvisí pokora a pripravenosť ísť stále za Božím hlasom.

Ako dlho ste kňazom a čo znamená pre vás kňazstvo?

Tohto roku v júni bude deväť rokov, čo som vysvätený za kňaza. Kňazstvo vnímam ako vzácny Boží dar, ktorý som si nijakým spôsobom nezaslúžil a ktorý nemám pre seba, ale pre druhých. Modlím sa, aby som tento dar zachoval a naplno ho rozvinul.

Ďakujeme nášmu dobrému Bohu, že nám poslal ďalšieho otca pre náš duchovný rast. Novému špirituálovi prajeme mnoho Božieho požehnania a vyprosujeme hojnosť Božích milostí.

Modlíme sa za to slovami, ktoré nachádzame v prosbách liturgie hodín:

Svätý Otče, ty si nám dal Krista za pastiera duší; pomáhaj pastierom i ľudu zverenému ich starostlivosti, aby stádu nechýbala opatera pastiera ani pastierom poslušnosť stáda.

*Za predstavenie ďakuje
Dominik SŇAHNIČAN, 2.ročník*

Prišla, aby sa starala

o Boží príbytok a zveľaďovala ho

*Je nám ctou a potešením, že môžeme privítať v našom seminárnom spoločenstve novú tvár, sestru **Patriciu**. Položili sme jej niekoľko základných otázok, aby sme sa o nej niečo dozvedeli.*

Odkiaľ pochádzate? Povedzte nám niečo o svojej mladosti, o rodine...

Pochádzam zo Slanskej Hutý v okrese Košice – som ďalšia „Vyhodňarka“ v Badíne! Narodila som sa v katolíckej rodine, bolo nás šesť súrodencov: päť sestier a jeden brat. Pán má svoje plány – tri sestry a brat, ako aj rodičia, sú už vo večnosti... Strednú školu som ukončila v Košiciach a po maturite som ešte dva roky pracovala v Pozemných stavbách Košice – „príprava“ na budúce rehoľné povolanie, kde treba neustále „budovať“, aby náš „dom“ nebol postavený na piesku, ako to čítame v evanjeliu...

Čo vás viedlo k zasväteniu života Bohu? Prečo ste si vybrali práve kongregáciu Vykupiteľiek? Ako na to zareagovalo vaše okolie?

O rehoľnom živote som uvažovala už ako štrnásťročná... Ale nemala som žiadny kontakt s rehoľou, bolo to iba v mojom srdci a v mojej duši... V našej dedine po roku 1968 pôsobili rehoľné sestry sv. Vincenta, ale mňa skôr priťahoval život ticha. Čítala som o sv. Terézii z Lisieux a myslela som si, že to by som chcela... No raz som navštívila ústav pre duševne chorých ľudí a tam som pocítila, že slúžiť tým posledným z „Kristových chudobných“, ktorí sa nebudú vedieť možno ani poďakovať, to bude pre mňa! A asi rok nato som išla do toho ústavu, že sa prihlásim „do kláštora“. Bolo to 14. septembra 1971. Už 1. októbra som prišla na Velehrad a hneď som dostala aj rehoľné rúcho a v ten deň sme odcestovali na Straník pri Žiline, kde som týmto chorým slúžila 16 rokov. Keďže doba bola náboženskému životu neprajná, po dvoch rokoch po prijatí rehoľného rúcha museli sme z nariadenia štátu pracovať 14 rokov v civile. Moja rodná dedinka je malá, je to čisto katolícka obec. Takže odchod a rozhodnutie pre rehoľný život v tej dobe nebol až takým prekvapením. Prekvapením bolo skôr to, že to nik nevedel a nečakal, že by som to bola ja... Bolo to veľmi rýchle rozhodnutie, bez veľkých rečí, keďže som nenavštevovala žiadne sestry...

„Po 40 rokoch doputovala som až na Horu blahoslavenstiev (Svätá zem).“

Čo je najkrajšie a čo najťažšie na rehoľnom živote?

Každý to prežíva ináč. Najkrajšie je azda to, že Boh sa na mňa pozrel a „zavolať si ma po mene“. Práve mňa, keď je toľko iných lepších a schopnejších! Niekedy som si myslela, či som sa mu „nenatisla“. Ale dnes už je dobre. A čo je najťažšie? Povedala by som, že nič nie je ľahké, ak by to záviselo iba odo mňa. Vždy hovorím: „Nikto z ľudí ma neposielal, ani nevolal. Preto, Bože, prosím, vydrž ešte chvíľu so mnou.“

Kde ste boli predtým, ako vás preložili do seminára?

Prišla som sem z Vrúcka. Je to moje „dvanáste zastavenie“. A tak som hovorila sestram: „Prosím, modlite sa, aby som súhlasila s ukrižovaním, aby som príliš nekričala, keď to príde!“ Jedno bude ešte určite, lebo v Badíne sestry zatiaľ nepochovávajú. ☺ Okolo 15. novembra pri jednom príhovore pri svätej omši som počula slová „Memento mori!“ (Pamätaj na smrť! – pozn. red.), a tak som si ich napísala na obrázok a vložila do breviára, aby som to mala každý deň pred očami. Keď ma 20. novembra oslovila provinciálna predstavená sr. Dária, či by som išla do Badína upratovať kaplnku, tak som si povedala: „Pane, ak ty sám chceš dozerať na moju prípravu na stretnutie s tebou vo večnosti, tak to beriem bez zaváhania!“ A tak dnes som upratovačkou domu môjho Pána. A robím to s radosťou!

Aké máte záľuby? Vieme o vašom cukrárskom umení. Kde ste sa tomu priučili?

Kedysi som veľmi rada fotila, najmä prírodu, ale to išlo do peňazí. Dnes mám rada „živé fotografie“. Kam sa len pozriem, všetko mi hovorí o Bohu! Nemôžem hovoriť o cukrárskom „umení“, ale bavilo ma to, mám úžasnú fantáziu (možno by som z nej mohla niekomu podarovať, kto jej má menej – a celkom zadarmo). „Odkukala som“ to od mamy ako dieťa, keď piekla torty na svadby. Potom sa to už trochu rozvinulo a možno som to dostala aj „do vienka“, ako sa hovorí, lebo moje krstné meno je Marta. Dnes si uvedomujem, že „potrebný je pre mňa ten lepší podiel“.

Blahoslavený Ján Pavol II. povedal: „Život každého človeka má byť neustálou cestou ku svätosti.“ Aj my prajeme, aby náš seminár bol pre sestru Patríciiu jednou zo zastávok ku svätosti.

„...i keby som mala ísť ponad dravú riekku, nebudem sa báť, lebo ty si so mnou.“

Rozumná viera

Prežívame Rok viery. Čo je to však viera? Niektorí ju zvyknú prirovnávať ku skoku do neznáma. Vari môže dôverný vzťah k Bohu nahradiť akékoľvek rozumové zdôvodňovanie? A je vôbec možné vybudovať vzťah dôvery a priateľstva bez istoty o faktickej existencii objektu tohto vzťahu?

Kardinál Christoph Schönborn trefne poznamenáva: „Viera postavená na absurdnom základe nie je vierou, ale len ilúziou, jednou z tých, ktoré sa Sigmund Freud a mnohí iní pokúšali odhaliť a zničiť.“ Slepá viera by v očiach neveriacich mohla byť interpretovaná ako intelektuálna nečestnosť: veriť v niečo a odporúčať iným to, čo sme si sami neoverili.

Ako poznávame Boha

Prvým „objektom“ vyznania našej viery je Boh samotný. Slovo *Boh* jestvuje, o tom niet pochýb. Názory sa však rozchádzajú, keď treba rozhodnúť, či tomuto slovu aj naozaj niečo zodpovedá a aký je jeho skutočný význam. Toto slovo sa podobá starej minci, ktorej povrch je už takmer úplne „zotretý“, len ťažko čitateľný, a predsa – tak ako každý nápis – čosi raz určite vyjadroval. Tajomné slovo je teda tu; je však jeho existencia výlučne kultúrnou a jazykovou záležitosťou?

Boh ako duchovná skutočnosť nepatrí do oblasti našej priamej zmyslovej skúsenosti. Sú však zmysly jediným zdrojom skúsenosti? Ak áno, potom akákoľvek výpoveď o Bohu by bola pozbavená zmyslu a my by sme boli odkázaní na mlčanie. Naš každodenný život však dosvedčuje, že sú tu aj skutočnosti, ktoré sa zmyslovej skúsenosti vymykajú; ako príklad tu môžeme spomenúť samotné poznanie, mravnú skúsenosť, skúsenosť lásky a či celú škálu pocitov.

Rozum a jeho limity

Náš prirodzený rozum teda presahuje skúsenosť zmyslov, a preto naše uvažovanie – ak je úprimné a bez predsudkov – predstavuje cestu, ktorá nevyhnutne vedie k Bohu: „Veď to, čo je v ňom neviditeľné – jeho večnú moc a božstvo –, možno od stvorenia sveta rozumom poznávať zo stvorených vecí“ (*Rim 1, 20*). Teda rozum je vzácnym Božím darom, ktorý nám umožňuje autenticky veriť a vo viere sa prehlbovať: „Budte pripravení zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás“ (*1 Pt 3, 15*). Aj Pán Ježiš neraz svoje učenie vysvetľuje, predkladá rozumové zdôvodnenia. Nevyžaduje teda slepú vieru vo veciach, ktoré by boli nezmyselné (proti rozumu), aj keď niekedy vieru

očakával (podloženú dôverou) s tým, že viaceré skutočnosti mali učenici pochopiť neskôr.

Rozumové poznanie má však ohraničené možnosti: sú tu viaceré náboženské pravdy, ktoré číro ľudským rozumom nemožno overiť. Zdá sa, že kresťanstvo sa tak nachádza v omnoho náročnejšej pozícii vzhľadom na židovstvo či islam. Stretávame sa so špecifickými tajomstvami, akými sú vtelenie Slova, dve prirodzenosti druhej božskej osoby, Najsvätejšia Trojica a na neposlednom mieste

utrpenie Božieho Syna, čo sa nejednému filozofovi javí ako bláznovstvo a veriacim iných monoteistických náboženstiev je na pohoršenie.

Napriek určitej ohraničenosti rozumové zdôvodnenie pre našu vieru predsa nie je bezvýznamným. Viera má svoju racionalitu, táto sa však nezakladá na zrejmosti, nado-budnutej empirickým pozorovaním a pokusom. Hrozí tu akýsi despotizmus rozumu, keď ľudia pokúšajú Boha, skúšajú ho, hoci jeho skutky videli (porov. Ž 95, 9). Azda práve preto by bolo správnejšie hovoriť nie o „dokazovaní“ Božej existencie, ako skôr o „poukazovaní“ na odôvodnenosť našej viery. A naozaj, hoci mnohé argumenty hovoria v prospech Božej existencie, nie pre každého človeka majú rovnako presvedčivú silu. Dokonca niekto môže považovať aj svet za viacznačnú skutočnosť a teoreticky ho vysvetľovať ináč ako skrze Božie pôsobenie.

Argumenty v prospech viery

Známych je päť Tomášových ciest, ktoré nie sú založené na čiastkových vedeckých pojmoch, ale vychádzajú z najbežnejších skúseností. Tieto cesty hovoria, že prvý podnet k zmene (vzniku) si svet nemôže dať sám; že druhotné príčiny (a vo svete sú všetky príčiny len druhotné) nie sú nikdy úplnou príčinou bytia daného účinku; že to, čo vzniká a zaniká, nemôže byť príčinou vlastného jestvovania; že nedokonalé má pôvod v dokonalom; že poriadok vecí sme nenastolili my. Niekoho azda osloví Kantova cesta praktického rozumu: nepodmienená vernosť mravnému zákonu si vyžaduje odmenu, a keďže táto nie je samo-zrejmá už tu na zemi, len Boh môže byť jej zárukou, a to aj mimo pozemskej existencie. Pre iného človeka argumentom môže byť vlastná a či cudzia náboženská skúsenosť. Ved' nielen biblické postavy (Abrahám, Jakub atď.) zažili Božiu prítomnosť, ale priznávajú sa k tomu aj ľudia súčasnosti ako napríklad konvertita André Frossard.

Pri uvažovaní o rozumnosti viery John Henry Newman vychádzal z tej istoty, akú nadobúdame v bežnom živote. Ide vlastne o nahromadenie pravdepodobností, ktoré sú príliš slabé na to, aby platili oddelene. Použil pritom obraz povrazu, ktorý je utkaný z určitého počtu jednotlivých nití; každá z nich sama o sebe je slabá, ale spolu sú silné ako železná tyč. Železná tyč predstavuje matematický dôkaz, zatiaľ čo

povraz predstavuje dôkaz morálny, ktorý spočíva v nahromadení pravdepodobností, ktoré jednotlivo nestačia poskytnúť istotu, ale vzaté spolu sú nevyvrátiteľné. Ak teda „argumenty“ v prospech Božej existencie vezmeme vcelku, môžeme nadobudnúť istotu, ktorá bude dostatočne rozumovo podložená.

Filozofovanie veriaceho a skúška správnosti

A je tu ešte jedna otázka: Nie je koniec koncov filozofovanie o Bohu zbytočným? Veď veriaci človek už vie, kto je Boh, a verí, že je. A neveriaci už verí, že Boh nie je, nech sa filozofi a teológovia akokoľvek usilujú. Je vôbec možné filozofovať o určitej viere v rámci istej náboženskej tradície? Treba pripomenúť, že nik z nás nie je nepopísanou tabuľou. Platón vo svojom dialógu *Faidon* hovorí o takzvanej „druhej navigácii“. Keď nie sme schopní pravdu nájsť sami a ani od druhého sa o nej poučiť, treba sa obrátiť k inému spôsobu skúmania, ktorý nazve druhým spôsobom plavby. Je to naozaj veľavravná metafora, prevzatá zo staroveku. Chápalo sa ňou veslovanie: keď loď ostala bez vetra, tak sa muselo ísť napred len za pomoci vesiel. Ide teda o pokus „uchýliť sa k myšlienkam a na nich pozorovať pravdu vecí“. Už starý grécky mysliteľ necháva otvorenú možnosť, že by sa božstvo sklonilo k človekovi a zjavilo mu pravdu. A tu sa človek ocitá pred voľbou; Edita Steinová ju opisuje nasledovne: „Pýcha sa láme a my objavujeme dvojakú perspektívu: buď rozum upadne do zúfalstva, alebo sa v bázni skloní pred nepreskúmateľnou pravdou a vo viere pokorne prijme to, k čomu sa prirodzená schopnosť rozumu nedokáže dopracovať.“

Treba priznať, že dokonca aj v empirických vedách často začíname s bežnou vierou alebo presvedčením o tom, ako svet funguje, a až potom skúmaním čiastkových otázok postupne odstraňujeme pochybnosti, a tak prehľbujeme svoje poznanie sveta.

V tejto súvislosti sa veľmi trefne vyjadril Bernard Lonergan: „Ukázať, že Boh je, je pomerne jednoduché, ale vyvrátenie všetkých námietok ateistov môže trvať celý život.“ Na druhej strane je tu skúška správnosti, ktorej sa nikto nemôže vyhnúť: je ňou naše bytie, život samotný. Život podľa viery, naplnený láskou, predstavuje tú najlepšiu skúšku správnosti nášho presvedčenia.

Päť ciest rozumového poznania Boha

od sv. Tomáša Akvinského (13. storočie)

- **dôkaz z pohybu** – všetko vo svete sa hýbe pre nejakú príčinu, musí však jestvovať niečo, čo nie je hýbané iným a týmto prvým hýbateľom je Boh.
- **dôkaz z účinnej príčiny** – všetko vo svete má nejakú príčinu, musí však jestvovať niečo, čo je prvou príčinou, a ňou je Boh.
- **dôkaz z náhodilosti súcien** – všetko vo svete je náhodilé, musí však jestvovať niečo, čo je nutné, a to je Boh.
- **dôkaz zo stupňov súcien** – všetko vo svete má svoju dokonalosť, musí však jestvovať niečo, čo je najdokonalejšie, a to je Boh.
- **dôkaz z účelovosti alebo finality súcien** – všetko vo svete smeruje k svojmu účelu, musí však jestvovať niečo, čo smeruje k samému sebe, pretože nemá svoj účel, a to je Boh.

PhDr. Jozef URAM, PhD.
vyučujúci filozofiu

Čo by sa stalo, keby Kristus nevstal z mŕtvych? Iste, bude to len odhadovanie a dohadovanie, ale skúsme...

Tí, ktorí ho mali skutočne radi, by nejaký čas poplakali a posmútili. Sklamaní apoštoli a učeníci by sa postupne vrátili k svojmu predchádzajúcemu životu. K rybárčeniu, na colnicu... Zo Šavla by sa nestal Pavol, ale tú malú hŕstku prípadných verných by ľahko spolu s inými pochytal a uväznil. A vlastne, načo aj? Veď by boli celkom neškodní. Len ich nechať jednoducho dožiť v ich spomienkach. Farizeji a zákonníci by mohli pokojnejšie spávať. Už by ich v pokrytctve nikto nevyrušoval. Pomaly by sa na Ježiša z Nazaretu zabudlo. Nanajvýš namiesto všetkých 27 kníh Nového zákona by do hebrejskej Biblie pribudla ďalšia kniha – kniha proroka Ježiša alebo o prorokovi Ježišovi. Bol by to ďalší prorok, ktorého stihol prorocký osud (porov. Jer 2, 30; Mt 23, 37). A samozrejme, ani vy by ste nečítali tento článok, ale čítali by ste o niečom úplne inom.

„Ale Kristus vstal z mŕtvych, prvotina zosnulých“ (1 Kor 15, 20). „Boh ho tretieho dňa vzkriesil a dal mu, aby sa zjavil – nie všetkému ľudu, ale svedkom, ktorých Boh vopred určil, nám, čo sme s ním po jeho zmŕtvychvstaní jedli a pili“ – tak svedčí apoštol Peter (Sk 10, 40-41). A stále opakuje: „...my sme toho svedkami“ (Sk 3, 15).

Preto apoštoli nielenže nezostali pri svojom pôvodnom živote, ale po prijatí Ducha Svätého idú s touto radostnou zvesťou po celej Rímskej ríši, ba až za jej hranice. Prestávajú sa báť a tí, ktorí sa predtým so strachom schovali a zavreli dvere, teraz sa neboja námah, prenasledovania ani straty života. A skutočne, až na Jána, všetci nakoniec pre vzkrieseného Ježiša zomierajú mučeníckou smrťou.

Preto aj autor tohto textu píše tieto riadky a nie iné, lebo verí takýmto svedkom. Vy ich čítate a... – veríte? Keby sa len o tento život opierali naše istoty, slabá a malá by bola naša nádej. My však veríme v Ježiša Krista – ukrižovaného a vzkrieseného. On na nás čaká u Otca, kam nám išiel pripraviť miesto. Tam budeme naozaj doma ☺.

„Verím, Pane! Pomôž mojej nevere.“

Modlitba a vzťahy v živote Pánovho služobníka

Už 12. januára sa v našom seminári uskutočnila prvá novoročná duchovná obnova. Jej exercitátorom bol trvalý diakon **MUDr. Štefan Paľúch** zo Žiaru nad Hronom, ktorý nás povzbudil k tomu, aby sme viac uvažovali o dôležitosti modlitby a vzťahov v živote nás bohoslovcov ako budúcich kňazov.

Prvá prednáška s názvom *Modlitba v živote Pánovho služobníka* obsahovala dôležité prvky modlitby. Teda to, ako by sa mala modlitba uskutočňovať, rozvíjať a byť súčasťou nášho života. V súčasnosti sa mnoho ľudí modlí veľmi málo. Modlitba ako dialóg s Bohom je mnohokrát zamieňaný len za monológ. Praktickou požiadavkou na hlbšie prehĺbenie svojho vzťahu s Bohom je citát od apoštolov: „Nauč nás modliť sa!“ Avšak problémom styku s Bohom sa stáva práve myseľ, ktorá síce uvažuje o Bohu, ale srdce je od neho úplne vzdialené.

Čo znamená modliť sa? Modlitba vedie srdce k hlbavému vnímaniu, znamená ísť srdcom k Bohu, postaviť sa tvárou v tvár Bohu, zostúpiť myslou do srdca... Srdce je centrom vnímania a chápania, robí rozhodnutia a určuje našu osobnosť a vôľu. Naproti tomu myseľ býva chladná s myšlienkami. S čistým a úprimným srdcom môžeme bojovať s pokušeniami – k tomu nám pomáhajú tri postupy správnej modlitby srdcom:

- 1. modliť sa krátke a jednoduché modlitby**, ktoré pomáhajú sústrediť sa a ktorých podstatou je tiché opakovanie jemného slova;
- 2. nikdy nemôžeme ustať v týchto modlitbách**, lebo úprimná modlitba vo mne pretrváva aj počas iných činností;
- 3. musíme zachovať slová modlitby pohromade.**

Druhá prednáška sa niesla v duchu témy *Pánov služobník a jeho vzťahy*. Môžeme tu hovoriť o štyroch vzťahoch. **Vzťah kňaza voči Bohu** napomáhajú Eucharistia, sviatosť zmiernenia a adorácia. **Vzťah kňaza a ľudí** hovorí o službe kňaza druhým. Dôležitými časťami tohto vzťahu sú homília a vysluhovanie sviatostí, ktoré treba konať s pokorou a láskou. Tretím je **vzťah k spolubratom**, ktorému pomáhajú spoločné stretnutia, a štvrtým **vzťah k sebe samému**. V poslednom vzťahu ide aj o otázku celibátu. Ten je zriekaním sa na celý život kvôli Kristovi, ale je aj veľkým darom.

„Všetko dokážeme s Bohom a z Božej milosti sme tým, čím sme.“

Môj dar pre Boha

Pred začatím letného semestra 10. februára 2013 sa konala v našom seminári duchovná obnova, ktorú viedol náš nový špirituál vdp. Peter Jandura.

V kázni počas svätej omše nám priblížil dôležitosť duchovnej obnovy. Je to čas, počas ktorého sa máme utiahnuť do ústrania, načerpať sily. Ale nemá to byť bezmyšlienkový odpočinok. Má slúžiť, aby sme zotrvali pred otázkou: QUO VADIS – Kam kráčaš?

Prvá prednáška sa začala citátom zo Svätého písma: „Čím sa odvdáčim Pánovi, za všetko čo mi dal?“ (Ž 116, 12). Keď niečo konáme, očakávame, že niečo za to dostaneme. Tento „obchodný vzťah“ máme prenášať aj do duchovného života. Aké sú teda Božie práva a čo máme robiť, aby sme odpovedali na jeho nevýslovnú dobrotu?

Prvým Božím právom je, že dáva prvý. Vidíme to v prirodzenom poriadku. Od neho máme svoju existenciu a všetko to, čo slúži na jej zachovanie. Sám zo seba teda nie som ničím, pretože všetky schopnosti sú Božím darom. Stvorenie má povinnosť vďačnosti voči Bohu, ktorého dobrodenia ho neustále sprevádzajú. Táto vďačnosť má byť plná pokory.

Druhé právo znie: Božie dary sú úplne nezištné. Boh nezíska nič na tom, čo dobrého dáva. To, čo nám dáva, je pre naše dobro. Aj my máme nasledovať istým spôsobom Božiu nezištnosť: Milujme ho, slúžme mu.

Tretie Božie právo je, že nikdy neľutuje to, čo dal. Duši, ktorá jeho dary zneužíva, nerobí výčitky a ani ich neberie naspäť. Naopak, je pripravený udeliť jej ešte väčšie dary, ak sa k nemu vráti. A preto dávajme, ako on dáva, a nikdy neľutujme, čo sme dali! Ľutujme iba to, že nemôžeme dať viac. Svätá Terézia z Lisieux v *Dejínách duše* píše: „Môj Bože, najväčšia česť, ktorú môžeš preukázať duši, nie je, že jej mnoho dávaš, ale že od nej mnoho žiadaš.“

Nakoniec štvrtým Božím právom je, že nikdy neopustí svoje stvorenie. Práve naopak, dlho hľadá a čaká na to, aby sa stvorenie k nemu vrátilo. Jeho trpezlivosť je nevyčerateľná. Ani ja ho nesmiem nikdy opustiť, a v ničom sa nesmiem spoliehať na seba. Moja vôľa je slabá, nestála. Dnes môžem Bohu sľúbiť, že mu budem verný, a zajtra sa ho môžem zrieknuť. Preto musím byť verný aj v najmenších milostiach.

Druhá prednáška bola viac zameraná na dary, ktorými sa máme dávať svojou službou Bohu a blížnym.

Literárne dedičstvo veľkomoravskej misie

Byzantská misia u našich predkov položila základy aj našej literárnej a kultúrnej vzdelanosti. Hoci jej trvanie bolo pomerne krátke, jej význam ďaleko presahuje ich dobu a ovplyvnil nielen slovenské, ale aj celé slovanské písomníctvo a kultúru.

Kultúrne pomery Veľkej Moravy nemožno oddeliť od jej politických okolností. Vznik písomných pamiatok tohto obdobia sa kryje s jej politickými dejinami časovo i biograficky, ba vzťah identity badať aj vo význame jednotlivých udalostí a samotných písomností.

Starosloviencina a hlaholika

Osobitnou črtou christianizačnej misie solúnskych bratov bol fakt, že vzdelanosť a kultúru šírili v písme a jazyku, vlastnom ľudu, ku ktorému šli. Mladší Konštantín použil na preklady i na vlastnú tvorbu jazyk Slovanov, ktorý poznal z prostredia slovanskej komunity gréckej provincie Macedónia. Pre túto tzv. starosloviencinu vytvoril z malých písmen gréckej abecedy nové písmo, ktoré nazval **hlaholika** podľa slova hláska (stsl. *glagol*) a pre ktoré vytvoril aj osobitné znaky, zohľadňujúce špecifiká tohto jazyka. Keďže starosloviencina bola ako hovorový a materinský jazyk domácemu obyvateľstvu oveľa bližšia než latinčina, ktorou hovorili a vieru šírili nemeckí kňazi, tento fakt sa stal významným predpokladom úspechu byzantskej misie. Navyše, Konštantínovi a Metodovi sa podarilo, že starosloviencina bola – hoci len dočasne – povýšená aj na liturgický jazyk. Takto sa Veľká Morava mohla porovnávať s vtedajšími najvyspelejšími krajinami sveta.

Prekladové pamiatky

Z hľadiska formy a druhov vidieť v literárnych pamätihodnostiach veľkomoravského obdobia niekoľko odlišností. Pre spoločenský život našich predkov boli nepochybne najvýznamnejšie preklady. Bratia Konštantín a Metod sa na pôsobenie na Morave náležite pripravili. Už pred príchodom k nám preložil Konštantín do staroslovienciny takmer všetky knihy **Svätého písma**, pričom postupoval v poradí dôležitosti a používanosti. Začal knihami evanjelií a potom všetkými spismi Nového zákona. Počas účinkovania na Veľkej Morave doprekladal ostatné knihy Starého zákona s výnimkou kníh Machabejcov. Právnik Metod sa zas zameril na preklad dôležitého **Občianskeho zákonníka pre svetských ľudí** (*Zakon sudnyj ljudem*), čím vniesol do prostredia Slovanov vyspelý byzantský civilný právny poriadok.

Báseň *Proglas*

Najvýznamnejším originálnym dielom veľkomoravskej kultúry je prvá slovanská báseň ***Proglas***, Predslov k svätému evanjeliu. Je to astrofická 110-veršová báseň, literárny úvod k prekladom Biblie. Báseň oslavuje vzdelanosť a kultúru vôbec. Dominantne si všíma národný jazyk a vyzdvihuje, že aj dobré posolstvo môže národ prijať len v zrozumiteľnej podobe. „V potrebe písma a knižnej vzdelanosti vidí podstatu ľudského pokroku, ktorá sa spája predovšetkým s rozvojom kultúrnosti ako nevyhnutnej podmienky na prekonanie života zvieracieho a smilného“ (*E. Tkáčiková*). Až neskôr sa podarilo doceniť význam a bohatstvo tejto básne, v ktorej – podobne ako v iných ohľadoch – jej autor Konštantín-Cyril predbehol svoju dobu.

Počujte všetci, celý národ sloviensky,
počujte Slovo, od Boha vám zoslané,
Slovo, čo hladné ľudské duše nakrí,
Slovo, čo um aj srdce vaše posilní,
Slovo, čo Boha poznávať vás pripraví.

Tak ako radosť nezasvitne bez svetla,
by oko celý Boží svet v ňom uzrelo,
bo všetko nie je krásne ani zreteľné,
tak ani duša, žiadna duša bez písmen
vedomia nemá o tom Božom zákone,
zákone knižnom, o zákone duchovnom,
zákone, cezeň Boží raj sa zjavuje.

Konštantín: *Proglas* (úryvok)

Legendy

Nemenej významnými literárnymi pamiatkami veľkomoravského obdobia sú legendy. Žáner legendy bol v 9. storočí, keď sa rozvíjala kultúrna činnosť u starých Slovanov, používaný a známy. Tieto literárne útvary si zvyčajne všímali život svätca, pričom ho až neprimerane chválili a vyzdvihovali. Nevyhli sa ani zázrakom, ktoré svätec konal a ktoré sa aj po jeho smrti diali jeho zásluhou. Typickou črtou legendárnej prózy bola hyperbola čiže zveličenie vlastností svätca.

Moravsko-panónske legendy, ako súhrnne nazývame dve legendy o živote solúnskych bratov, sa príliš nevymykajú z rámca tohto žánru. ***Život Konštantína***, autorsky pripisovaný Klimentovi Ochridskému, sa venuje najmä jeho pôsobeniu pred príchodom k Slovanom, ***Život Metoda***, ktorého autorom je pravdepodobne Gorazd, je menej legendový a viac historický a považuje sa za jeden zo základných písomných prameňov k dejinám Veľkej Moravy.

Po Metodovej smrti museli žiaci solúnskych bratov z územia Veľkomoravskej ríše odísť. Väčšina z nich sa utiahla do slovanského Bulharska, kde kvitla staroslovienska kultúra ďalej. Tu pokračovali v literárnej tvorbe. Vytvorili aj písmo ***cyriliku***, ktorá vznikla zjednodušením hlaholiky z veľkých písmen gréckej abecedy.

Písomníctvo Veľkej Moravy ukazuje, že naši slovanskí predkovia sa vo svojej dobe aj po stránke kultúry vyrovnali najvyspelejším štátom. Z literatúry, ktorú zanechali, čerpali i mnohé generácie po nich.

CIRKEV OČAMI KONCILU

„SVETLOM NÁRODOV je Kristus. Preto koncil túži osvietiť ľudí Kristovým jasom na tvári Cirkvi. Keďže Cirkev je v Kristovi akoby sviatosťou, chce jasnejšie vysvetliť svoju podstatu a svoje univerzálne poslanie.“

Týmito slovami sa začína dogmatická konštitúcia o Cirkvi **Lumen gentium**. Bola schválená 21. novembra 1964 a obsahuje 69 bodov v ôsmich kapitolách. Predkladá učenie o Cirkvi, pričom prináša aj nový pohľad na štruktúru Cirkvi a osobitne na miesto laikov v nej. Zvláštny priestor venuje Márii a jej úcte.

Tajomstvo Cirkvi

Večný Otec vo svojej múdrosti a добрote stvoril celý svet a pozýva ľudí k účasti na Božom živote. Tých však, ktorí veria v Krista, sa rozhodol zhromaždiť vo svätej Cirkvi. Kristus ustanovil a ustavične udržuje svoju Cirkev ako viditeľný organizmus viery, nádeje a lásky na tejto zemi – viditeľné spoločenstvo a duchovná pospolitosť tvoria jedinú komplexnú skutočnosť, ktorá sa skladá z božského a ľudského prvku. Toto je jediná Kristova Cirkev, ktorú vyznávame ako jednu, svätú, katolícku a apoštolskú. Cirkev jestvuje (*subsistit in*) v Katolíckej cirkvi. Hoci je svätá, zahŕňa vo svojom lone hriešnikov, a teda stále potrebuje očisťovanie cestou pokánia a obnovy.

Boží ľud

Bohu sa zapáčilo posväcovať a spasiť ľudí nie každého osve, ale vytvoriť z nich ľud, ktorý by ho pravdivo poznal a sväto mu slúžil. Cirkev je Kristov nový mesiášsky ľud, spoločenstvo života, lásky a pravdy, nástrojom vykúpenia všetkých. Všeobecné kňazstvo veriacich a služobné alebo hierarchické kňazstvo majú každé svojím vlastným spôsobom účasť na jedinom Kristovom kňazstve.

Na spravovanie a stály vzrast Božieho ľudu Kristus Pán ustanovil vo svojej Cirkvi rozličné služby, ktoré sú zamerané na dobro celého tela. V osobe biskupov je uprostred veriacich prítomný Pán Ježiš Kristus. Biskupská vysviacka s poslaním posväcovať udeľuje aj poslanie učiť a spravovať. Biskup nech má pred očami vzor Dobrého pastiera, veriaci zas majú byť oddaní biskupovi ako Cirkve Ježišovi Kristovi a ako Ježiš Kristus Otcovi.

Kňazi svoje poslanie vykonávajú predovšetkým v eucharistickom kulte alebo zhromaždení, kde konajú v osobe Krista. Veriacim preukazujú službu zmierania a úľavy a predkladajú Bohu Otcovi potreby a modlitby veriacich, zhromažďujú Božiu rodinu

a skrze Krista ju v Duchu privádzajú k Bohu Otcovi. Diakoni slúžia Božiemu ľudu pri slávení Božích tajomstiev, kázaní Božieho slova a pri skutkoch lásky. Rehoľný stav poukazuje na nebeské dobrá prítomné už na tomto svete, svedčí o novom a večnom živote, zvestuje budúce vzkriesenie a slávu a vernejšie nasleduje život Božieho Syna.

Laikom je vlastný osobitný svetský charakter. Na základe vlastného povolania majú hľadať Božie kráľovstvo tak, že sa starajú o časné veci a usporadúvajú ich podľa Boha. Sú povolani, aby zabezpečili prítomnosť a účinkovanie Cirkvi na tých miestach a v tých okolnostiach, kde sa môže stať soľou zeme jedine ich prostredníctvom.

Svätosť v Cirkvi a jej eschatologický charakter

Cirkev je neporušiteľne svätá, lebo Kristus ju miloval ako svoju nevestu a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil. Preto sú v Cirkvi všetci povolani na svätosť. V rozličných životných stavoch a povolaniach je vždy jediná svätosť a všetci veriaci v Krista sú pozvani, ba povinní usilovať sa o svätosť a dokonalosť vo vlastnom stave.

Cirkev bude zavŕšená až v nebeskej sláve. Kým nepríde Pán, niektorí z jeho učeníkov putujú na zemi, iní skončili tento život a očisťujú sa, iní sú zasa už oslávení. Spojenie putujúcich s bratmi, ktorí zosnuli v Kristovom pokoji, sa vôbec neprerušuje, ba podľa stálej viery Cirkvi spoluúčasťou na duchovných dobrách sa posilňuje. Pravá úcta k svätým nespočíva natoľko v množstve vonkajších úkonov, ako skôr vo vrúcnosti našej činorodej lásky.

Panna Mária v tajomstve Krista a Cirkvi

Panna Mária je uznávaná a uctievaná ako pravá matka Boha a Vykupiteľa. Vzhľadom na zásluhy svojho Syna bola vykúpená vznešenejším spôsobom. Je matkou Božieho Syna, milovanou dcérou Otca a svätýňou Ducha Svätého. Uctieva sa ako najvynikajúcejší a celkom jedinečný úd Cirkvi, ako jej predobraz a najosvedčenejší vzor vo viere a v láske. Máriino materské poslanie voči ľuďom však nijako nezatieňuje ani nezmenšuje Kristovo jediné prostredníctvo, ale ukazuje jeho moc. Cirkev rozjíma o Máriinej tajomnej svätosti, nasleduje

jej lásku a verne plní Otcovu vôľu a právom jej preukazuje osobitný kult ako Božej Matke. Koncil povzbudzuje všetkých, aby veľkodušne pestovali úctu k Panne Márii a nasledovali jej cnosti.

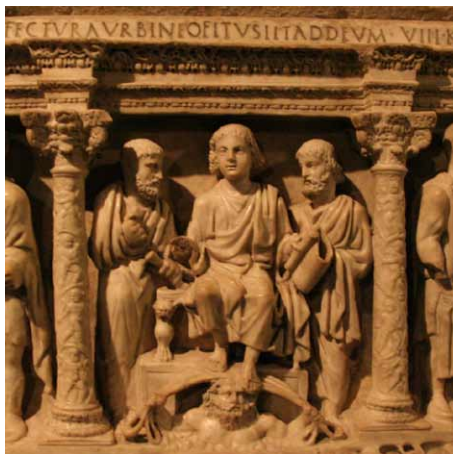
Témy, ktoré koncil načrtnol v dogmatickej konštitúcii *Lumen gentium*, rozvinul v ďalších dokumentoch – dekrétach:

Christus Dominus – o pastierskom úrade biskupov v Cirkvi
Presbyterorum ordinis – o účinkovaní a živote kňazov
Perfectae caritatis – o obnove rehoľného života
Apostolicam actuositatem – o apoštoláte laikov

spracoval **Dušan RONČÁK**,
 diakon, 6. ročník

MORÁLKA V KATECHIZME: ŽIVOT V KRISTOVI

Tretia časť Katechizmu Katolíckej cirkvi má morálny rozmer a je nazvaná ŽIVOT V KRISTOVI. Prvý oddiel sa venuje morálnemu životu človeka vo všeobecnosti, druhý aplikácii morálnych princípov v príkazaniach Desatora.

Čo vyznanie viery vyjadruje, to sviatosti udeľujú. A vďaka nim sme schopní žiť život Božích detí, ktorý sme prijali vierou.

Povolanie človeka: život v Duchu

Človek je stvorený na Boží obraz a Božiu podobu. Z toho pramení ľudská dôstojnosť a povolanie na večnú blaženosť.

Prisľúbená blaženosť nás stavia pred rozhodujúce morálne voľby vzhľadom na pozemské dobré a pobáda nás milovať Boha nadovšetko. Pre túto lásku sa môže človek rozhodnúť sám vďaka slobode, ktorou ho obdaril Boh. Sloboda je v rozume a vo vôli zakorenená schopnosť konať alebo nekonať, urobiť to alebo ono. Čím väčší človek koná dobro, tým sa stáva slobodnejším. Naša sloboda je oslabená vinou prvotného hriechu, ale Kristus nás oslobodil a Duch Svätý nás vedie k pravej duchovnej slobode.

Morálnosť ľudských činov závisí od zvoleného predmetu, od zamýšľaného cieľa čiže úmyslu a od okolností konania, pričom aby bol čin morálne dobrý, musí byť súčasne dobrý aj predmet, aj cieľ, aj okolnosti.

Skutky človeka ovplyvňujú jeho vášne. Tou najzákladnejšou je láska, ktorú vyvoláva príťažlivosť dobra. Láska vzbudzuje túžbu po neprítomnom dobre a nádej na jeho dosiahnutie. Vášne samy v sebe nie sú ani dobré, ani zlé, morálnu akosť nadobúdajú iba v takej miere, v akej skutočne závisia od rozumu a vôle.

Naše konanie reguluje morálne svedomie, čo je úsudok rozumu, ktorý mu v pravej chvíli prikazuje robiť dobro a vyhýbať sa zlu. Posudzuje aj konkrétne voľby: schvaľuje tie, ktoré sú dobré, a odsudzuje tie, ktoré sú zlé. Človek je povinný vždy poslúchať svoje svedomie a aj ho vychovávať.

Ľudské čnosti sú pevné postoje, stále dispozície, trvalé dokonalosti rozumu a vôle, ktoré usmerňujú naše činy, usporadúvajú naše vášne a riadia naše správanie podľa rozumu a viery. Čnostný človek je ten, ktorý slobodne koná dobro. Čnosti rozlišujeme na ľudské (rozhľadnosť, spravodlivosť, mravná sila a miernosť) a božské (viera, nádej a láska).

V evanjeliu sa zjavuje Božie milosrdenstvo voči hriešnikom. Aby sme ho mohli prijať, musíme priznať svoje viny, svoj hriech. Hriech je previnením proti rozumu, proti pravde a proti správne svedomiu. Je to priestupok proti opravdivej láske k Bohu a k blížnemu, zapríčinený zvráteným lipnutím na určitých dobrách. Zraňuje prirodzenosť človeka a narúša ľudskú solidaritu. Bol definovaný ako skutok, slovo alebo túžba proti večnému zákonu. Smrteľný hriech vážnym prestúpením Božieho zákona ničí v srdci človeka lásku. Odvracia človeka od Boha, a to tým, že človek dáva prednosť nejakému nižšiemu dobru pred Bohom. Všetdný hriech ponecháva v človekovi lásku, hoci ju uráža a zraňuje.

Ľudstvo je povolaneé vojsť do Božej blaženosti. Toto povolanie je osobnej povahy, ale týka sa aj ľudského spoločenstva ako celku, pretože všetci ľudia sú povolaní k tomu istému cieľu, ktorým je sám Boh. Základom, subjektom a cieľom všetkých sociálnych inštitúcií je a má byť osoba, nemožno však zanedbať ani spoločné dobro.

Človek je povolaný k blaženosti, ale zranený hriechom potrebuje spásu od Boha. Božia pomoc mu prichádza v Kristovi prostredníctvom zákona, ktorý ho riadi, a milosti, ktorá ho posilňuje. Morálny zákon predpisuje človekovi cesty, normy správania, ktoré vedú k prisľúbenej blaženosti.

Kresťan uskutočňuje svoje povolanie v Cirkvi, preto jej Učiteľský úrad zasahuje aj do morálnej oblasti. Aj jej päťoro cirkevných prikázaní má za cieľ zabezpečiť veriacim to potrebné minimum ducha modlitby, sviatostného života, morálneho úsilia a rastu lásky k Bohu a blížnemu.

Desať prikázaní

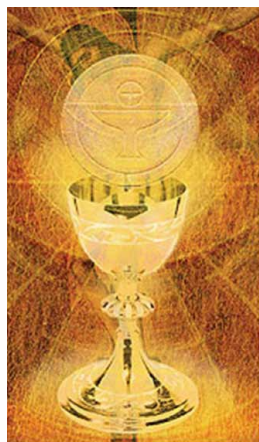
Slovo Dekalóg znamená doslovne „desať slov“. Týchto „desať slov“ Boh zjavil svojmu ľudu na svätom vrchu. Už v Starom zákone sa sväté knihy odvolávajú na „desať slov“, ale ich plný zmysel je zjavený v Novom zákone v Ježišovi Kristovi. Či sú požiadavky Desatora formulované negatívne ako zákazy, alebo pozitívne ako prikázania, poukazujú na podmienky života oslobodeného od otroctva hriechu, na cestu života.

Desať prikázaní tvorí organický a nedeliteľný celok, pretože každé prikázanie odkazuje na iné prikázania a na celé Desatoro. Prestúpiť jedno prikázanie znamená porušiť celý zákon. Prikázania Desatora vyjadrujú vážne záväzky, no poslušnosť týmto prikázaniam zahŕňa aj záväzky, ktorých predmet je sám o sebe nezávažný. Kristus nás darom svojho Ducha a svojej milosti robí schopnými zachovávať ho.

Spracoval Dušan RONČÁK, diakon, 6. ročník

KRÍŽOVÁ CESTA SLABOSTI

Čo je u Boha bláznivé, je múdrejšie ako ľudia, a čo je u Boha slabé, je silnejšie ako ľudia. Ale čo je svetu bláznivé, to si vyvolil Boh, aby zahanbil múdrych, a čo je svetu slabé, vyvolil si Boh, aby zahanbil silných... (1 Kor 1, 25.27)

I. Posledná večera

Liek proti slabostiam

Pane, ty si nám zanechal sám seba v Eucharistii ako prostriedok proti našim slabostiam. Aby sme ťa mohli prijať, musíme sa očistiť od našich slabostí a hriechov. Ty nás aj samotným prijímaním Eucharistie očisťuješ a posilňuješ. Posilňuj nás, aby sme ťa prijímali ako liek proti našim slabostiam.

II. Getsemanská záhrada

Slabosť tela a sila ducha

Pane, teba prenikala úzkosť v Getsemanskej záhrade, a učeníci spali. Premohla ich únava a slabosť. Duch je ochotný robiť dobro, ale telo je slabé. Prosíme ťa za situácie, v ktorých je slabý aj náš duch. Posilňuj nás ochotne konať dobro, aby sila nášho ducha víťazila nad slabosťou tela.

III. Judášov bozk

Slabosť omylu v presvedčení

Pane, Judáš robil všetko pre to, aby uskutočnil to, čomu veril. Jeho presvedčenie bolo omylom, a tak sa stalo jeho slabosťou. Niekedy aj my žijeme v omyle. Omylom je aj každý hriech, ktorý je najväčšou slabosťou. Posilňuj nás, aby sme osvecovaní tvojím svetlom rozpoznávali slabosť hriechu a aby v nás víťazila sila tvojej lásky.

IV. Ježiš pred veľradou

Slabosť strachu zo zmeny

Pane, keď si stál pred veľradou, mal si zviazané ruky. Bol si vtedy slabý, lebo sa báli tvojej sily, sily tvojich slov a činov. Aj my ti neraz zväzujeme ruky. Bojíme sa sily tvojich slov a činov, bojíme sa toho, že zmeníš naše zabehané životy. Posilňuj nás, aby sme ti dovolili meniť svoje slabosti tvojou silou.

V. Peter zapiera Ježiša***Slabosť dodržať slovo***

Pane, Peter bol silný vo vyrieknutí slov, ale slabý v ich dodržaní. Keď mu nič nehrozilo, sila jeho slov nepoznala hranice. No keď sa situácia stala vážnejšou, strach zasial do jeho slov klamstvo a za svojimi vyhláseniami si nedokázal stáť. Posilňuj nás, aby sme boli silní v svojich slovách nielen vtedy, keď ich máme vyrieknuť, ale najmä vtedy, keď ich treba dodržať.

VI. Ježiš pred Pilátom***Slabosť ako nevernosť hodnotám***

Pane, Pilátovou slabosťou bola nevernosť pravde, a vôbec hodnotám, ktoré spoznal ako dobré. My poznáme, čo je dobré, a aj tak neraz nedokážeme byť verní dobru. Posilňuj nás, aby vernosť hodnotám, ktorým veríme, nebola v tomto svete relatívnosti našou slabosťou, ale naopak našou silou.

VII. Ježiš je bičovaný a trním korunovaný***Slabosť nepozornosti v poslaní***

Pane, slabosť vojakov spočívala v tom, že neboli pozorní na poslanie, ktoré mali plniť. Tým, že ťa potupovali, prekračovali svoje právomoci. Takto neprejavili svoju silu, ale naopak svoju slabosť. Posilňuj nás, aby sa našou silou stávalo pozorné plnenie našich povinností v poslaní, ktoré nám bolo zverené.

VIII. Ježiš je odsúdený a berie kríž***Slabosť v nesení kríža***

Pane, to, že niekto berie kríž, býva považované za slabosť. Naše kríže sa nám zdajú až príliš ťažké. Ty si to mal ešte ťažšie, lebo si niesol svoj kríž oslabený a potupený. Jedine vtedy, keď zoberieme kríž s tebou, dokážeme ho niesť a odniesť. Posilňuj nás, aby sme zvládli niesť aj tie svoje kríže, ktoré sa nám zdajú príliš ťažké.

IX. Šimon z Cyrény a jeruzalemské ženy***Slabosť odlišnosti***

Pane, ženy a muži medzi sebou neraz súperia. Muži považujú za slabosť slzy žien, ženy mužov za slabých preto, lebo sa hanbia prejaviť svoje emócie. Posilňuj naše srdcia, aby sme chápali, že všetci, hoci v odlišnosti, sme boli stvorení na tvoj obraz, aby sme pochopili, že sila mužov a žien spočíva najmä vo vzájomnom dopĺňaní sa a pochopení.

X. Ježiš je pribíjaný na kríž***Slabosť bezmocnosti***

Pane, vo chvíli, keď ťa pribili na kríž, sa ľudsky prejavila tvoja absolútna slabosť. Táto tvoja bezmocnosť sa však stala tvojou najväčšou silou. Sila sa totiž dokonale

prejavuje v slabosti. Tvojím pribitím, tvojím „zbezmocnením“ sa začala bezprostredne realizovať naša spása. Posilňuj nás, aby sme v slabosti ukrižovania videli silu spásy.

XI. Kristove slová z kríža

Slabosť množstva slov

Pane, z kríža si povedal len niekoľko slov, no každé z nich malo svoju dôležitosť a silu. Tvojich málo slov v slabosti sa stalo silou pre mnohých. My neraz rozprávame veľa a naše slová nemajú žiadnu váhu ani silu. Posilňuj nás, aby sme hovorili radšej málo, ale dobre.

XII. Prebodnutý bok

Slabosťou k sile svätosti

Pane, ešte aj po smrti si sa ukázal ako slabý. Zomrel si oveľa skôr, než zvykli iní, ktorých križovali. „Pre istotu“ ti vojaci radšej prepichli bok. Aj z tejto tvojej slabosti však vzišla sila, z tvojho prebodnutého boku sa totiž zrodila Cirkev. Posilňuj nás, aby nás neznechucovali slabosti Cirkvi, ale aby sme osobnou svätosťou a svedectvom svojho života pripievali v tomto svete k rastu jej sily.

XIII. Ježiša skladajú z kríža a pochovávajú

Slabosť Boha v rukách človeka

Pane, po svojom skonaní si bol úplne v rukách ľudí. Takýmto slabým a bezmocným si aj vtedy, keď sa dávaš do našich rúk v Eucharistii. Úplne bezmocne sa nám dávaš a my môžeme robiť s tebou, čo chceme. Posilňuj nás, aby sme teba vo svojich rukách mali vždy v úcte a aby naše srdce nebolo pre teba hrobom slabosti, ale bohostánkom sily.

XIV. Zmŕtvychvstanie

Slabosťou k sile zmyslu

Pane, svojím zmŕtvychvstaním si všetkej svojej slabosti dal zmysel. Tomu, čo sa v očiach sveta zdalo nezmyselné a slabé, ty si svojím zmŕtvychvstaním dal zmysel. Posilňuj nás, aby sme na všetko hľadeli cez svetlo veľkonočného rána a aby sme tak i v nezmyselnom nachádzali zmysel, i v slabom silu.

Pán mi povedal: „Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti.“ A tak sa budem radšej chváliť svojimi slabosťami, aby vo mne prebývala Kristova sila. Preto mám záľubu v slabostiach, v potupe, v núdzi, v prenasledovaní a v úzkostiach pre Krista; lebo keď som slabý, vtedy som silný. (2 Kor 12, 9-10)

Na úmysel Svätého Otca...

Dušan RONČÁK, diakon, 6. ročník

V Chalmovej si ctia rodičov Panny Márie

Na základe pomernej rozsiahlosti našej diecézy sa na jej území nachádzajú známejšie i menej známe pútnické miesta. Jedným z tých druhých je aj ďalšie pútnické miesto na Hornej Nitre – v Chalmovej. Práve tu sa teší obľube matka našej Nebeskej Matky Márie, svätá Anna.

Obec Chalmová je v súčasnosti miestnou časťou obce Bystričany v okrese Prievidza. Známa je najmä termálnym kúpaliskom s liečivou sadrovcovou vodou. Prvé písomné zmienky o tejto lokalite s horúcimi prameňmi pochádzajú dokonca už zo 14. storočia.

Kostol sv. Anny v Chalmovej sa nachádza na pravom brehu rieky Nitra. Stojí na návrší, obkolesený horami, uprostred cintorína. Kostol bol postavený v 12. storočí v románskom slohu s krátkou pozdĺžnou loďou a polkruhovou apsidou, a bol zasvätený najskôr sv. Ondrejovi. V roku 1730 už veriacim kapacitne nestačil, a preto vybúrali veľkú časť južného múru lode aj s portálom. Následne bola z tejto strany pristavená väčšia loď lichobežníkového pôdorysu s predstavanou hranolovou vežou. Pôvodnú loď zaklenuli murovanou klenbou a premenili ju na presbytérium nového kostola. Z apsidy sa po zamurovaní románskeho triumfálneho oblúka stala sakristia. Západný štít románskej lode bol odstránený a celá stavba dostala jednotnú fasádu, čím sa stredoveký charakter výrazne potlačil a pripomína ho už len východná apsidea.

Kostol sv. Anny je pútnickým miestom navštevovaným veriacimi z okolitých miest a obcí v najbližšiu nedeľu po sviatku sv. Joachima a Anny (26. júla). Dlhoročná tradícia púť k sv. Anne bola prerušená v roku 1953 komunistickou totalitou a obnovená je len od roku 1992, odkedy sa púť organizuje opäť každoročne. Kostol sa v roku 1992 stal filiálkou farnosti Čereňany, dovtedy bol v správe farnosti Bystričany. Slávnostná svätá omša sa zvyčajne koná v bezprostrednej blízkosti kostola a je hlavným bodom programu púte.

Popri klasických mariánskych pútnických miestach alebo kalváriách je Chalmová špeciálnym miestom úcty k rodičom Panny Márie. Je to výzva hlavne pre rodiny, ktoré aj v dnešnej dobe prežívajú rôzne náročné situácie, aby sa inšpirovali príkladom svätých rodičov a zároveň ich prosili o pomoc pre správnu výchovu svojich detí a o požehnanie všetkých príslušníkov rodiny.

Trvácnosť lásky

Manželstvo v sebe skrýva pozvanie milovať navždy, na celý život. Toto pozvanie môžeme nájsť aj v hĺbke svojho srdca. To dosvedčuje ne jeden človek, ktorý hovorí, že bude milovať navždy. Čo alebo kto nám môže pomôcť v trvalej láske vytrvať?

Človek, ktorý má vo svojich rukách moc nad sebou, v láske môže zveriť seba samého druhej osobe. Môže darovať seba samého druhému partnerovi a urobiť ho šťastným. V prvom rade nie seba, ale druhého. Môžeme mať dojem, že vzťah je určité riziko, keďže zverujeme seba druhej osobe. Toto riziko však v úprimnej láske a dôvere nemá žiadne miesto.

Problém môže nastať, keď skutočná láska vo vzťahu nie je, alebo z neho vymizne. Vtedy nastáva skutočné nebezpečenstvo, že sa vzťah rozbije. Ale ani vtedy – ani keď dôjde ku krachu manželstva, ani pri oslabení lásky a vzťahu, ani nikdy – nie je neskoro na opätovné budovanie lásky v rešpektovaní toho druhého. Má to obrovský význam, i keby to malo byť veľmi ťažké.

Stavať na Bohu

Určite ste už počuli výstižné vyjadrenie: „Keď je Boh na prvom mieste, všetko je na správnom mieste.“ Bohu dávame prvé miesto v rebríčku hodnôt, lebo mu skutočne patrí, no neochudobňujeme sa tým, ale od Boha veľa získavame. Podobne je to aj vo vzťahoch. Ak Boha vpustíme aj do svojich vzťahov a dáme mu v nich prvé miesto, stane sa skutočným prameňom večnej lásky. On je totiž ochranca dôstojnosti osoby, ktorá sa daruje v láske. On je pre oboch miestom odpustenia, bez ktorého žiadna láska nemôže dlho žiť.

On je prameňom vernosti, z ktorého môžeme čerpať vernosť druhému. On je prameňom milosti, ktorú môžeme dostávať prijímaním sviatostí a modlitbou súkromnou i spoločnou. On je Láskou samou, z neho všetky ostatné lásky pramenia.

Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá; nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuluje sa, nemyslí na zlé, neteší sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. Láska nikdy nezanikne. (1 Kor 13, 4-8)

Sme predsa ľudia

Do vzťahov vstupujeme ako ľudia, ktorí sme rozdielni, s určitými fyzickými a psychickými predpokladmi, s konkrétnymi povahovými črtami a charaktermi a tiež s dobrými i zlými vlastnosťami. Aj charakteristiky a vlastnosti muža a ženy sú rozdielne a z toho vyplývajú aj rozdielne úlohy. Trpezlivá láska sa však učí chápať a prijímať druhého takého, aký

je, dokonca sa podieľa na uzdravení rán, ako aj na uzdravení seba a vlastných plánov.

Láska potrebuje však niečo, čo ju bude živiť. Tým môžu byť aj rozličné prejavy lásky. Kresťanský psychológ Gary Chapman ich nazýva jazykmi lásky a zaraďuje medzi ne: slová uistenia, čas jeden pre druhého, dávanie darčiekov, skutky lásky a fyzický dotyk.

Nemenej podstatné je očisťovanie lásky od všetkých jej zlých podôb či napodobení. Medzi tie určite patrí i zmyselnosť, najdokonalejšia a najklamnejšia napodobenina. Súčasný svet si často pletie zmyselnosť s láskou. Rozdiel medzi zmyselnosťou a láskou je však fatálny. Zmyselnosť potrebuje výlučne blízkosť tela, láska predovšetkým blízkosť srdca. Zmyselnosť sa časom stratí, láska však nie, tá nikdy nezanikne.

Skala pre deti

Vzťahy medzi rodičmi ako v zrkadle vidieť na ich deťoch. Dieťa zo zdravého rodinného prostredia sa môže načas aj „stratiť“, vďaka rodinným základom však táto strata nikdy nie je trvalá, ale pomerne jednoducho sa dokáže vrátiť v živote na správnu cestu. Naopak, keď sa vážne zhorší prostredie rodiny, zhorší sa aj vnútorný svet a správanie dieťaťa, čo veľa ráz vidieť aj v škole na jeho výchovných a vzdelávacích výsledkoch.

Jedného dievčatka sa pýtali, podľa čoho pozná, že je v jej rodine všetko v poriadku. Odpovedalo: „Keď vidím, že si ocko s maminkou dávajú pusinky.“ Keď sa teda manželia opravdivo milujú, vytvára to správne rodinné zázemie, ktoré je jedným z najväčších darov, aké môžu dať svojim deťom. Je pre deti pevnou skalou, na ktorej môžu stavať svoj vlastný život.

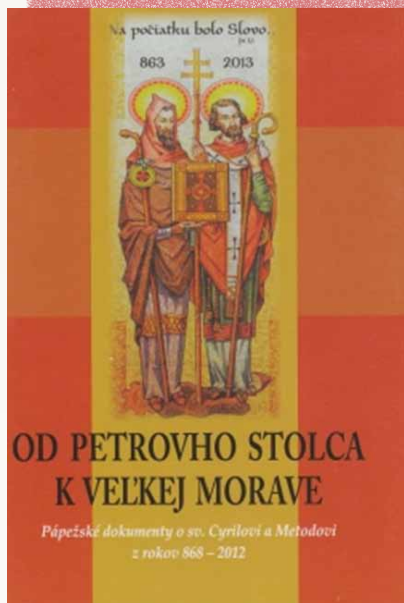
Jozef BENČAT, 4. ročník

Ako predísť zbytočným konfliktom?

- k túžbam svojho manžela/manželky buďte veľkodušní,
- kritizujte zriedkavo a ak, tak s láskou,
- ak musíte niečo zanedbať, nech to nie je rodina, on alebo ona,
- umožnite svojmu manželovi, manželke, aby zažiaril,
- každodenný kompliment je dôležitejší ako každodenná dávka vitamínov,
- nebuďte nikdy v hneve (ináč to dajte do poriadku pred západom slnka),
- nikdy nevyťahujte minulé hriechy,
- modlite sa spolu a uvedomujte si svoju jednotu v Kristovi,
- nikdy od druhého nežiadajte alebo neprijímate, čo Boh zakazuje,
- na hádku treba dvoch (odrátajte jedného – seba),
- nekričte, asi to nič dobré neprinesie.

upravené z MAJTÁN, L.: Vzťah ja a ty

Od Petrovho stolca k Veľkej Morave

Pápežské dokumenty o sv. Cyrilovi a Metodovi z rokov 868 – 2012

Ako už prezrádza samotný názov tejto novej publikácie Spolku sv. Vojtecha, ktorú zostavili nitriansky diecézny biskup Viliam Judák a Peter Liba, ide o 22 pápežských dokumentov o sv. Cyrilovi a Metodovi z rokov 868 až 2012.

Od Petrovho stolca k Veľkej Morave je kniha, ktorá vyšla pri príležitosti 1150. výročia príchodu Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu. Hneď na úvod je dobré povedať, že táto kniha rozhodne nie je určená len historikom, ale rovnako aj všetkým tým, ktorí majú záujem hlbšie a pravdivejšie poznať samotnú misiu solúnskych bratov.

Pre takýchto ľudí sa tieto dokumenty stávajú veľmi hodnotným a živým svedectvom, ktoré ponúka možnosť živého pohľadu do vtedajšej situácie. Vďaka tomu sa môžeme vyhnúť mnohým tradovaným omylom alebo nepresným či klamlivým informáciám, ktoré v priebehu storočí rezonovali naším poznaním dejín a ovplyvnili náš pohľad na tieto pre náš národ veľmi významné historické osobnosti a udalosti. Dokumenty v knihe však nepochádzajú iba z čias Veľkej Moravy, ale aj z neskorších stredovekých a novovekých období a nesú v sebe ohlas cyrilo-metodskej misie. Ide predovšetkým o dokumenty pápežov z 9. storočia a neskorších, v ktorých nachádzame autentické povzbudenia a výzvy presahujúce dobové fakty, ktoré zachytávali vývin spoločnosti. A tak sa môžeme dočítať presné slová, ktoré pápež Hadrián II. adresuje Rastislavovi, Svätoplukovi a Kocelovi, keď ustanovuje Metoda arcibiskupom a povoľuje používať staroslovienčinu pri bohoslužbách, i list Štefana V. kráľovi Svätoplukovi, ktorým mu odporúča Vichinga, odsudzuje Metoda a zakazuje staroslovienčinu v liturgii. Môžeme pozorovať vzrastajúcu úctu a kult svätých Cyrila a Metoda, keď Lev XIII. vo svojej encyklike Grande munus vyzdvihuje zásluhy solúnskych bratov a rozširuje ich liturgickú úctu na celú Cirkev. Takéto autentické svedectvo o živote a odkaze našich vierozvestcov je naozaj veľkým pokladom, ktorého poznanie by malo byť výzvou nielen pre kresťanov, ale pre všetkých Slovákov.

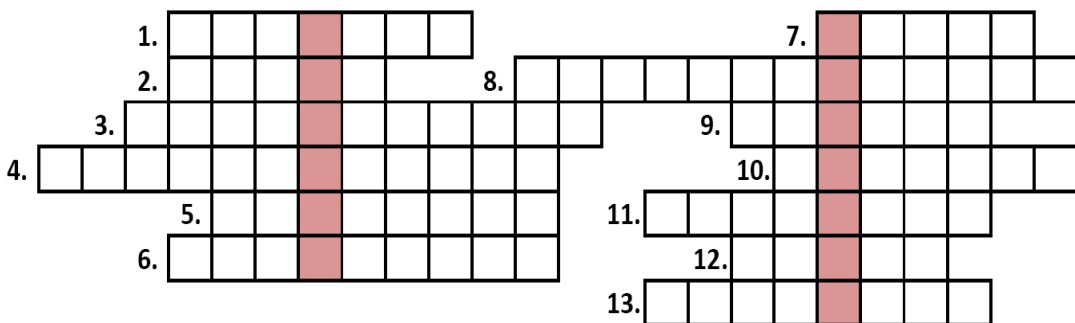
Tajnička

Milí naši lúštitelia! V tajničke tohto čísla nášho časopisu sa dozviete meno svätca, ktorý bol plne oddaný Bohu a do bodky plnil jeho príkazy. Jeho život nám je toho príkladom. V jednom zo svojich listov rehoľným sestram napísal aj toto:

„Ako ináč sa môžeme Bohu viac zapáčiť, ako keď vždy a vo všetkom plníme jeho božskú vôľu? Vždy musíme byť ochotní nasledovať aj jeho najmenšie pokyny.“

Prajeme príjemné lúštenie a po dolúštení odporúčame prečítať si životopis tohto svätca.

1. Ako sa volal vrch, na ktorom bol Ježiš ukrižovaný?
2. Ako sa volal učeník, ktorý Pána trikrát zaprel?
3. Aké bolo druhé meno zradcu?
4. Pri ktorom mori Ježiš zázračne rozmnožil chleby? (Pri mori)
5. Ako sa volala žena, ktorá utrela pri krížovej ceste Ježišovi tvár?
6. Ako sa volala Mária, ktorá našla prázdny Ježišov hrob?
7. Ako sa volal apoštol, ktorého vybrali ako apoštola namiesto Judáša?
8. Koľko rokov stavali Židia jeruzalemský chrám?
9. Ako sa volal veľkňaz, za ktorého bol Ježiš ukrižovaný a ktorý bol aj testom veľkňaza Annáša?
10. Ako sa volala dedina, v ktorej bol vzkriesený Lazár?
11. Ako sa volal významný farizej, ktorého žiakom bol v mladosti v Jeruzaleme aj svätý Pavol?
12. Ako sa volá apoštol, ktorý býva na piatom mieste zoznamu apoštolov? Pochádza z Bet-saidy a zomrel mučeníckou smrťou pri Hierapolise ukrižovaním a ukameňovaním.
13. Z ktorého mesta pochádzal Jozef, ktorý dal Ježišovi svoj hrob? (Z)

Pomôcka: Odpovede na ťažšie otázky nájdete v Jánovom evanjeliu.

Písmená ako dz, ch a dvojhásky rozdeľte na dve.

Žrebovaním sa výherkyňou minulej tajničky stala pani Mária Rybošová zo Sielnice, ktorej blahoželáme a udeľujeme knižku od **Wilhelma Hünermanna: Ján XXIII. - Pastier sveta**. Rodné meno tohto pápeža – Angelo Roncalli bolo totiž riešením tajničky. Vaše riešenia aj teraz očakávame na našej internetovej alebo poštovej adrese do konca apríla.

Príjemné prežitie sviatkov a radosť zo zmŕtvychvstania praje
Dominik KUČERA, 1. ročník

Seminárna chata na Močiari

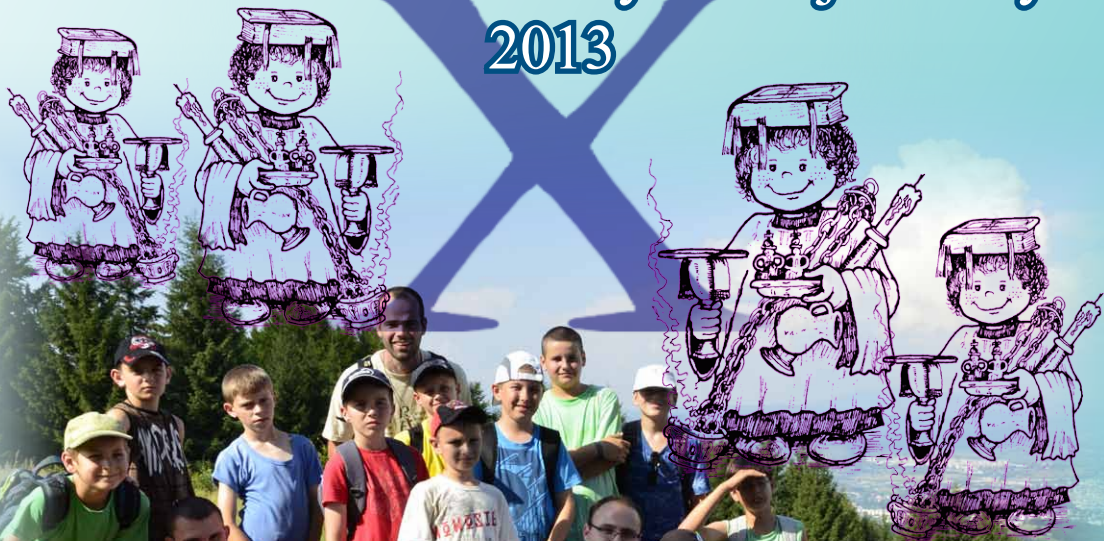
1. turnus: 8. - 13. júl 12 - 14 ročkov

Horná Ves

2. turnus: 15. - 20. júl 9 - 11 ročkov

3. turnus: 5. - 10. august 15 - 18 ročkov

Letné tábory miništrantov Banskobystrickej diecézy 2013

viac info:

www.xaver.sk//miništranti

dodá LÚČ

Passio Christi

*Odety vo vlastnej krvi...
utrpením zbičovaná...
Dokonale odovzdaný...
dokonale odovzdaná...*

*Oči matky v bôli Jemu
dodávajú posilnenia.
Pohľad Lásky z výšky na ňu -
- Lásky, plnej utrpenia.*

*Prečo slávik náhle zmĺkol?
A kam zmizol jarný vánok?
Všetko tvorstvo utrápené
dívá sa na Svätostánok.*

*Zmytie hriechov Krvou Bohom
bolo vopred dané.
A tak výkrik Lásky šepká:
Už je dokonané!*

Juraj KISS